

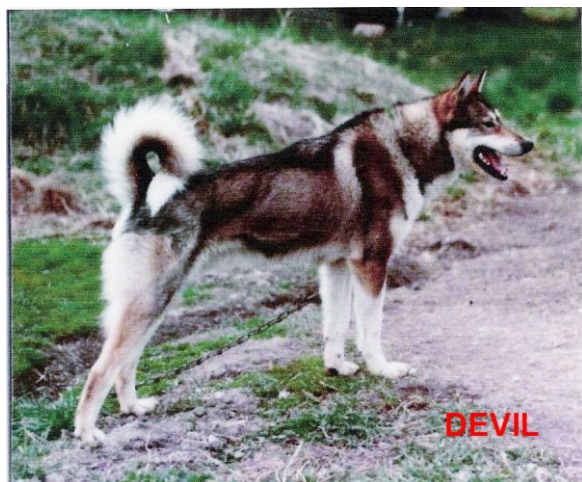
Uhtuan Kennel og mannen bak, Markku Loimela

Av Eirik Winter Krogstad

Vi som har vestsibirsk laika, og som har satt oss litt inn rasens bakgrunn, har neppe unngått å høre om hundene fra Uhtuan kennel - og bak disse igjen - navn som Devil, Guka-Shaman, Dik IV og Ajad. Vi snakker nemlig om stamfedrene til den vestsibirske laikaen som står i akkurat din hundegård. Med noen få unntak, nemlig de få hundene som er importert fra Russland eller Estland de senere årene.

Jeg er blant dem som er interessert i rasens historie og det som finnes bakover i rasens stamtavler. Nysgjerrigheten har ført meg på kryss og tvers i geografien, særlig i Finland, hvor jeg er kommet i kontakt med mange mennesker. Det har gitt meg et unikt kontaktnett som jeg stadig trekker veksler på når folk spør meg om hundene sine. Det er hyggelig å kunne svare på det meste folk kan finne på å spørre om, med ett unntak: Opphavet før Uhtuan kennel. Det er hundene med registreringsnumre fra 1979, ofte registrert med påfølgende numre, uten at de er kullsøsken. Alle kommer fra Russland, der de ble hentet til Finland av Markku Loimela.

Mange har spurt meg om historien bak historien. La meg derfor fortelle om denne mannen og hundene hans, som var opphavet til Uhtuan kennel. Slik kan noen kanskje lære enda mer om hundene sine.

Uhtuan kennel hentet navnet sitt fra byen Uhtua, en gammel by i den russiske delen av Karelen. Byen har lange og rike laika-tradisjoner. Markku Loimela bor i dag i Heinola i Øst-Finland og har ikke lenger laika, men han er æresmedlem av den Finske Laikaklubben og har fremdeles et brennende hjerte for den rasen han har holdt på med i mange år, og som har gitt ham så mye: Den vestsibirske laikaen.

Før dette, på 1960-tallet, var Markku Loimela fascinert av karelsk bjørnehund. Han la ned mye arbeid i å studere rasens bakgrunn, et arbeid som brakte ham til Russland. Disse hundene ble innført til Finland fra russisk Karelen like etter annen verdenskrig. Men russerne hadde andre jakthunder

også: Fire laikaraser, deriblant Russlands nasjonalhund, den vestsibirske laikaen. Det er den rasen russerne hadde hatt mest suksess med og som gjorde det desidert best på jaktprøver. Rasen er også den mest populære blant laikarasene der borte. Det var nok for Markku Loimela, han ville prøve en ny hunderase, og lysten ble ikke mindre da han hørte hva russerne fortalte om disse hundene - som at det var en allrounder, en jakthund som russiske jegere jaktet over 40 forskjellige viltarter med.

Markku Loimela fant ut at den vestsibirske laikaen var den rasen som vanligvis ble brukt av yrkesjegerne i Russland, deretter var det den russisk-europeiske laikaen som var mest populær, som for øvrig er ganske lik den karelske bjørnehunden, så kom den karelsk-finske laikaen, som er tilnærmet lik finske spets, og så til sist kom den østsibirske laikaen, som heller ikke på den tiden var særlig populær i Russland.

Markku Loimela kjøpte stort sett alle hundene sine i Russland, med unntak av tre russisk-europeiske laikaer, som han kjøpte i Latvia.

Det hele begynte da Markku Loimela var på en av sine reiser i Russland. Året var 1971. Han bestemte seg for å dra innom en hundeutstilling for å se på disse laikaene han hadde hørt så mye om. Han håpet

å komme i kontakt med noen treffe jegere og oppdrettere som kanskje kunne hjelpe ham videre. Det gikk som han hadde håpet, han knyttet til seg verdifulle kontakter.

I 1974 reiste Markku Loimela tilbake til Russland og tok kontakt med noen av sine nye venner, det endte med at han kjøpte en russisk-europeisk laika, en hannhund, som ble med tilbake til Finland. Litt senere kjøpte han to hunder til, tisper. Og i 1978 kjøpte han sin første vestsibiriske laika. Rasen var på den tiden utrolig populær i Russland og antall hunder som deltok på jaktprøver i 1978 var enormt - tusenvis av hunder. Dette høres kanskje mye ut, men i 1984 fantes det rundt 30.000 vestsibiriske laikaer i Russland. Markku Loimela tror at antallet i dag sannsynligvis er enda større.

Markku Loimela synes det er interessant at den østsibiriske laikaen er blitt så populær i Skandinavia, i forhold til i rasens hjemland, der de ikke er like godt mottatt. Men faktum er at de østsibiriske laikaene som i dag finnes i Finland ikke ligner de hundene han så i Russland. Det var en helt annen type hund.

I Russland har man siden 1951 brukt bokstavene VRKOS i registreringspapirene for å identifisere en hund som er champion både på jakt og på utstilling. Dobbelchampion med andre ord. I 1981 fantes det 3246 vestsibiriske, 2261 russisk-europeiske og bare 73 østsibiriske laikaer i VRKOS-registeret. Markku Loimela tror det lave antallet østsibiriske laikaer først og fremst skyldes at russerne ikke var kommet særlig langt med rasens utvikling og at russiske jegere ikke likte selve hunden.

Når Markku Loimela fikk tak i sine første hunder i Russland, var det ikke snakk om å betale med penger. Det var ikke tillatt, men man kunne bytte til seg hunder, og han tok med raser fra Finland som russiske jegere hadde lyst til å prøve. Dette var spaniels, finsk spets og terriere. Hundene han fikk med seg hjem til Finland var godt meritterte hunder, noen var JCH og andre var VRKOS. Som en kuriositet kan det nevnes at en laika ikke kan bli VRKOS før den har gitt valper som er merittert på jaktprøve. Ifølge Markku Loimela er det i dag altfor lett å oppnå dobbelchampionat i Skandinavia og en del andre land. Kravene til en slik tittel er knallharde i Russland, noe bare de aller beste hundene klarer å oppnå. Slike hunder har de beste egenskapene på utstilling og på jakt og fører sine førsteklasses egenskaper videre til sitt avkom.

Markku Loimela innførte i alt 13 vestsibiriske laikaer fra Russland: Fem hannhunder og fem tisper fra Moskva og en hannhund og to tisper fra St. Petersburg. De tre øvrige kom fra samme kull. Menneskene som bistod ham i dette arbeidet gjorde en kjempejobb. En av dem var L.V. Ushakova, som hadde vært med på å bygge opp den vestsibiriske laikaen siden 1928, og som var en svært gammel kvinne da hun hjalp Markku Loimela. I St. Petersburg var det Nikolai Riesnyi som hjalp til.

Regelen om at en vestsibirisk laika ikke kan brukes i avl før den er merittert på jaktprøve, er over 50 år gammel. Hva slags vilt hunden er merittert på spiller ingen rolle, så lenge hunden har dokumentert jaktlyst og interesse for vilt.

Suomenpustykorva Järjestö (Finsk Spetsklubben i Finland) var sterkt i mot å få laikaen til Finland på den tiden. Klubben hadde mange medlemmer som tidligere hadde vært yrkesoffiserer, og som hadde det russiske angrepet på Finland under annen verdenskrig i friskt minne.

- I deres øyne var alt som kom fra Russland som ondskapen selv, ler Markku Loimela.

Det var grunnen til at Markku startet den finske laikaklubben, 1. september 1981. I begynnelsen lå klubben under Finska Spetsklubben, men i 1989 løsrev de seg og har siden stått på egne ben.

Markku Loimela solgte mange vestsibirske laikaer til Sverige og Norge, og det er nettopp disse hundene som utgjør stammen av det som finnes her i dag, med unntak av de nyimporterte. Totalt regner han med at i overkant av 200 hunder er levert i fra Uhtuan kennel til Norge og Sverige.

På det meste hadde Uhtuan kennel 36 voksne individer, så naturlig nok ble det ikke tid til å ta alle disse på jaktprøver, men en del har vært i Russland hvor de ble testet på bjørn. Noen gjorde det bra mens andre ikke gjorde det så bra. Hovedsaken for Markku Loimela var likevel at hunder som ble benyttet i avl, fungerte på jakt. Ingen jaktlyst, ingen avl, men dette var aldri et problem med den vestsibirske laikaen i begynnelsen. Og jakte gjorde Markku hele tiden, både på skogsfugl og ikke minst på mår, som var favorittjakten, men også på andefugler og annet vilt.

Nå for tiden har han ingen jakthunder og har sluttet å jakte.

- Jeg har ikke tid til den slags lenger, og har dessuten skutt nok vilt her i livet, sier Markku Loimela.

Et spørsmål jeg gjerne ville ha svar på, var om han hadde noen spesielle hunder han hadde satt ekstra stor pris på, og svaret kom kontant:

-Devil og hans sønn Uhtuan Karmel. De to hundene hadde absolutt alt.

Til tross for at laikaen ble møtt med en negativ holdning i begynnelsen, så fantes det en del jegere som var åpne for å prøve noe nytt. Etter hvert ble de klar over det enorme potensialet den vestsibirske laikaen hadde som jakthund, og at de kunne få med seg hunden hjem hver kveld etter endt jakt, i motsetning til de jegerne som hadde norsk gråhund og som brukte mer tid på å lete hund enn å jakte med den. Mange av disse jegerne fattet interesse for den vestsibirske laikaen, og ryktet spredte seg som ild i tørt gress. Rasen ble populær og toppåret ble 1985, med 185 registrerte valper i Finland.

Markku Loimela solgte hver eneste valp til jegere, da han bestemt sier at rasen er en jakthund og ingenting annet. Naturligvis er det en god selskapshund når man ikke er på jakt, men å kjøpe en vestsibirsk laika for å ha den som selskapshund kan være noe av det dummeste man kan gjøre.

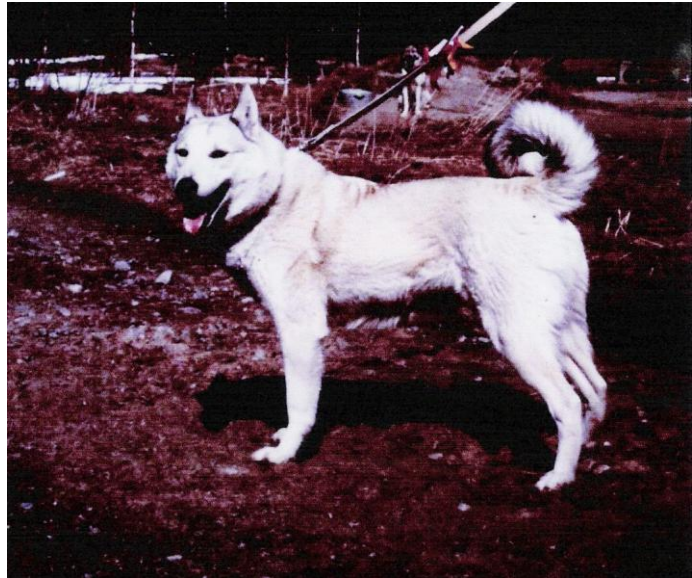
De fleste jegerne som kjøpte en valp i fra Uhtuan kennel var i utgangspunktet kun interessert i tre ting: Jakt, jakt og atter jakt. Markku Loimela forteller at det var jegere som tidligere hadde hatt norske gråhunder som startet sine hunder på jaktprøver. I dag er det i all hovedsak østsibirske laikaer vi ser på jaktprøver, og som særlig gjør det bra på elg, men det har ikke alltid vært slik. Den vestsibirske og russisk-europeiske laikaen hadde en betydelig høyere andel av disse hundene i årene etter 1980. Til og med tispene var den gangen av beste merke, og jeg vil trekke fram FINJCH & FINUCH Uhtuan Tara og FINJCH & FINUCH Uhtuan Dym som begge var fremragende jakthunder. I dag har vi knapt noen tisper som er merittert på jakt og i hvert fall ikke JCH. Den siste tisper med den tittelen var FINJCH Kuluskairan Riitu.

Markku Loimela har en teori om hvorfor det har gått så galt for den vestsibirske laikaen, og det er for det første at avlen har slått feil og at folk ikke har tenkt når de har parett ei bra tisper.

-Se bare på FINJCH & FINUCH Uhtuan Tara og FINJCH & FINUCH Uhtuan Dym. De ble paret med de hannhundene som var nærmest eierne da de ikke ville reise så langt. Jeg tilbød dem å komme og pare med noen av mine russiske hannhunder som var velmeritterte hunder, men hos begge fikk jeg det samme svaret: Kennelen min lå for langt unna. Tenk hva slags avkom disse tispene ville fått om de hadde blitt paret med to kanonhunder fra Russland, sier han.

Markku Loimela mener at det eneste problemet med den vestsibirske vaikaen er at den er så altfor smart. Om jegeren er lat og ikke gidder å legge noe innsats ned i skogen, vil ikke hunden det heller. Rasen er nært bundet til eieren sin, og det eieren jakter på, vil også hunden jage. Markku mener også at det ikke er noe som heter en dårlig hund, bare dårlige eiere. Late eiere er altså Markku Loimela sin påstand.

Markku sier at det ikke har noe for seg å jobbe med de samme to-tre blodslinjene som fungerer hele tiden. Rasen trenger nytt blod og det ansvaret må de ta som ønsker å drive med oppdrett. De må skaffe ny hunder med nytt blod, hunder som er jaktmeritterte. Oppdrettere kan ikke sitte og vente på at andre skal ta ansvaret, for da skjer det svært lite.

Og oppdrettere må se an de menneskene som vil kjøpe valp. De må være villige til å ofre litt for hunden sin. I dag jobber folk fra mandag til fredag, og når de har fri i helgene ønsker de å jakte, noe som er forståelig. Men de bør være villige til å gå jaktprøver med hunden sin.

En annen sak er at verktøyet vi har for å ta frem den gode jakthunden som vestlaikaen er, ikke er godt nok i Skandinavia. Det går ikke an å få til dette arbeidet med bare jaktprøver på elg, villsvin og skogsfugl. Repertoaret må økes betraktelig, noe som man bare må se til Russland for å forstå. Der kan de teste sin hund på 40 forskjellige viltarter. Det vi har er ikke en gang brukbart. Dette er et tema som må prioriteres høyere enn noe annet i fremtiden om den vestsibirske- og den russisk-europeiske laikaen skal lykkes. De har ikke evnen østlaikaen har, som så lett har tilpasset seg en viltart, som i vårt tilfelle er: Elgen.

Et annet problem Markku nevner for Finland sin del, er oppdrettere som baserer sitt oppdrett på utstillingsresultater. Det er galskap at man kan sette inn annonser i bladet der man tilbyr en hannhund for avl, som ikke har så mye som en jaktmeritt å vise til. De aller fleste av disse hundene har mengder med gode resultater fra utstillinger. Disse hundene er kanskje vakre, men neppe i nærheten av de beste vestsibirske laikaene han så i Russland på 1970- og 1980-tallet. Dette var skjønnheter av stort format. Lange rygger, ikke så store og de hadde en liste over viltarter de var merittert på, som var lengre en listen over utstillinger noen av hundene i dag har vunnet.

- Hundene jeg kjøpte fra Russland var slik. Devil, Guka-Shaman, Seyri og Dik IV, for å nevne noen, hadde jaktmeritter på mange forskjellige viltarter, inklusive villsvin og bjørn. Men de ble kjøpt fra jegere som brukte hundene til jakt og som stilte opp på jaktprøver og ikke fra en halvfull taxisjåfør som har hunden stående i en kjetting bak huset. Vi har sett noen importere som er av den typen også, men det har ikke tilført rasen noe som helst annet enn dårlige gener. De fleste som driver med oppdrett har ikke penger som fremste drivkraft, men ønsket om å ta frem gode jakthunder. Det er bra, men dokumentasjon fra jaktprøver må komme på bordet. Ikke utstillingsresultater. Det kommer man ingen vei med skal man ta fram en god jakthund, sier Markku.

Det beste av avlshunder Markku Loimela hadde i sin Uhtuan kennel var i følge ham selv SF00653Q/79 Devil, deretter Guka-Shaman, Seyri og Dik IV, som alle produserte avkom med stor jaktlyst. Guka-Shaman var VRKOS, eller russisk dobbeltchampion, mens Dik IV og Seyri var merittert på et stort antall viltarter. Å kjøpe disse hundene hadde han overhodet ingen betenkeligheter med.

Totalt så 124 kull (565 valper) med vestsibirsk laika, 33 kull (162 valper) med russisk-europeisk laika dagens lys hos Uhtuan kennel. Markku Loimela hadde bare ett kull av østsibirsk laika, men han er ikke noe begeistret for denne rasen.

Det siste kullet ble født i 1993 og den siste hunden gikk bort på slutten av 90-tallet. Etterpå har han ikke hatt noen hunder i det hele tatt.

Undertegnede har hørt det, og sikkert andre også - det finnes ulv i vestlaikaen, og nærmere enn vi tror.

I 1984 kjøpte Markku Loimela ei tisper fra Russland, SF09760/85 Greja. Hennes mor var Dana, Danas mor var Buba og Bubas mor var Ulka. Ulka var fullblods ulv.

Markku Loimela ønsket å prøve med ulv i håp om å ta frem bedre jakthunder. Han hadde et par kull, men det ble aldri den helt store suksessen. Greja ble gammel og etter hvert la han hele prosjektet på hylla og glemte det.

Jeg takket Markku Loimela for samtalen og spurte om det er noe han ønsker å si til Laikabladets lesere i Norge og Sverige.

-Takk selv! Jeg vil gjerne si til Laikaeiere i Norge og Sverige at laikaer er suverene jakthunder, men husk at de må brukes på flere viltarter. Jeg vil også si at den vestsibirske laikaen er verdens desidert smarteste hund, avslutter Markku Loimela.